



Przedawnienie i terminy zawite

Przedawnienie – istota i funkcje

- Istota:
 - termin, w ciągu którego uprawniony powinien podjąć działania zmierzające do zrealizowania swojego roszczenia, po upływie którego roszczenie to nie będzie mogło być przymusowo realizowane
- Funkcje
 - Usuwa długotrwały stan niepewności
 - Stabilizuje bezpieczeństwo obrotu

Przedmiot przedawnienia

- Art. 117 KC
 - cywilnoprawne roszczenia majątkowe
 - Pojęcie roszczenia
 - uprawnienia nie podlegające przedawnieniu:
 - roszczenia nie mające charakteru majątkowego
 - uprawnienia nie będące roszczeniami
 - roszczenia, dla których przewidziane są terminy zawite
 - Roszczenia majątkowe, na mocy przepisów szczególnych, nie podlegające przedawnieniu

Skutek przedawnienia

- niezaskarżalność
 - **roszczenie istnieje** (nie jest to zatem równoznaczne z wygaśnięciem, w następstwie np. umorzenia długu) i **może być dobrowolnie spełnione**
 - **wierzyciel nie może** jednak **dochodzić realizacji roszczenia** na drodze sądowej lub egzekucyjnej
 - powstaje tzw. zobowiązanie naturalne
- uwzględnienie upływu okresu przedawnienia:
 - **na zarzut - ZASADA**
 - **z urzędu - WYJĄTEK** w przypadku roszczeń przysługujących przeciwko konsumentowi – art. 117 par. 2¹; zob. też art. 117¹ kc
- Zrzeczenie się zarzutu przedawnienia – art. 117 par. 2 kc
 - kto się zrzeka
 - charakter prawny czynności
 - skutek

Terminy przedawnienia

- Długość terminów przedawnienia
 - Terminy ogólne:
 - Art. 118 KC: 6 lat i 3 lata dla roszczeń o świadczenia okresowe i dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej
 - Nowelizacja kodeksu cywilnego ustawą z dnia 13.4.2018 r., obowiązująca od dnia 9.7.2018 r.;
 - przepisy przejściowe i reguła intertemporalna odnosząca się do roszczeń istniejących w dniu 9.7.2018 r., ale jeszcze nie przedawnionych
 - Terminy szczególne
 - Wynikające z przepisów szczególnych, regulujących konkretny rodzaj roszczenia; zob. np. art. 554 kc, art. 442¹ KC, art. 390 par. 3 KC
 - Charakter terminów: art. 119 KC – *ius cogens*
- Bieg terminów przedawnienia
 - Początek biegu przedawnienia
 - Koniec biegu terminu przedawnienia: art. 118 zd. 2 KC.
- Okoliczności wpływające na bieg terminu
 - Zawieszenie biegu przedawnienia
 - Przerwanie biegu przedawnienia

Roszczenie o spełnienie świadczenia okresowego

- Pojęcie świadczenia okresowego
 - zachowanie, które zgodnie z treścią zobowiązania powtarza się w pewnych odstępach czasu (cyklicznie; okresowo),
 - Co jeśli strony postanowią, że takie świadczenia powinny zostać spełnione jednorazowo?
 - całkowita wielkość świadczeń należnych wierzycielowi zależy od czasu trwania stosunku zobowiązaniowego
 - Czy wielkość świadczeń może być jednak z góry znana, np. gdy stosunek zobowiązaniowy został zawarty na czas oznaczony?
 - każde ze świadczeń okresowych, mimo iż stanowi ciąg świadczeń w stosunku zobowiązaniowym, charakteryzuje pewna samodzielność
- Przykłady świadczeń okresowych
 - Świadczenia rentowe (art. 903 KC)
 - czynsz z tytułu umowy najmu (art. 659 KC)
 - świadczenia alimentacyjne
 - odsetki (481 KC)

Roszczenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej

- **pojęcie działalności gospodarczej:**

- brak definicji w KC:

- działalność gospodarcza powinna być prowadzona na własny rachunek w sposób **stały, zorganizowany** i być nastawiona na **generowanie zysku**, cel zarobkowy, nawet jeśli zysk taki nie jest osiągany [zob. uchw. SN (7) z 6.12.1991 r., III CZP 117/91, OSNCP 1992, Nr 5, poz. 65)

- posiłkowo - art.3 ustawy - Prawo przedsiębiorców:

- „Działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły”

- **związek roszczenia z działalnością gospodarczą:**

- samo prowadzenie działalności gospodarczej nie świadczy o związku
- czynnościami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej są czynności podejmowane w celu realizacji zadań mieszczących się w przedmiocie działalności gospodarczej dokonującego ich podmiotu; pomiędzy czynnością taką a działalnością gospodarczą istnieć powinien funkcjonalny związek (tak trafnie SN w wyr. z 6.6.2012 r., [III CSK 282/11](#), Legalis).

Art. 5 ustawy z 13.4.2018 r.

- 1. **Do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych** stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy zmienianej w [art. 1](#), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.
- 2. Jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą w [art. 1](#), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg terminu rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.
- 3. Do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w [art. 118](#) i [art. 125 § 1](#) ustawy zmienianej w [art. 1](#), stosuje się przepisy ustawy zmienianej w [art. 1](#), w brzmieniu dotychczasowym.
- 4. Roszczenia przedawnione przysługujące przeciwko konsumentowi, co do których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie podniesiono zarzutu przedawnienia, podlegają z tym dniem skutkom przedawnienia określonym w ustawie zmienianej w [art. 1](#), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Początek biegu przedawnienia

- Art. 120 KC – przepis ogólny
 - Wymagalność roszczenia, jako podstawowa okoliczność inicjująca bieg przedawnienia
 - Modyfikacje:
 - Gdy wymagalność roszczenia zależy od czynności podjętej przez uprawnionego
 - Gdy roszczenie polega na zaniechaniu
- przepisy szczególne mogą określać inny początek biegu przedawnienia roszczeń,
 - np. art. 442¹ KC

Koniec biegu przedawnienia

- Przy terminach dłuższych lub równych dwóm latom:
 - Art. 118 zd. 2 KC – ostatni dzień roku kalendarzowego;
 - Art. 115 kc
- Przy terminach krótszych niż dwa lata:
 - Art. 112 i 115 kc
- Jeżeli roszczenie zostanie urzędowo stwierdzone
 - Art. 125 kc

Zawieszenie biegu przedawnienia

- Przyczyny
 - 121 kc,
 - 122 kc – tzw. wstrzymanie zakończenia biegu przedawnienia

- Skutki
 - termin przedawnienia nie rozpoczyna się lub ulega „zawieszeniu” na czas trwania przyczyny zawieszenia
 - po ustaniu przyczyny zawieszenia termin rozpoczyna się lub biegnie dalej

Przerwanie biegu przedawnienia

- Przyczyny – 123 kc
 - **czynność wierzyciela:**
 1. podjęta przeciw dłużnikowi
 2. podjęta przed sądem, sądem polubownym lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń (zasada legalizmu)
 3. podjęta w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia (zasada formalizmu)
 - **uznanie roszczenia przez dłużnika**
 1. Uznanie właściwe
 2. Uznanie niewłaściwe
 - **wszczęcie mediacji**
 - tryb mediacji regulują art. 183¹–183¹⁵ KPC. (wprowadzone ustawą z 28.7.2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych).
- Skutki – 124 kc

Terminy zawite

- Brak ogólnej regulacji ustawowej
- Różnorodność terminologiczna
- Zastosowanie
- Istota
- Skutki upływu
- Uwzględniane przez sąd z urzędu!

Pytania podsumowujące – przedawnienie i terminy zawite

1. Istota i funkcje przedawnienia
2. Przedmiot przedawnienia
3. Co to znaczy, że upłynął termin przedawnienia? W jaki sposób upływ tego terminu jest uwzględniany?
4. Czy można zrzec się zarzutu przedawnienia? Jeśli tak, to w jaki sposób i jaki to wywołuje skutek?
5. Opisz ogólne i szczególne terminy przedawnienia.
6. Scharakteryzuj sposób liczenia biegu przedawnienia.
7. Jakie okoliczności mogą mieć wpływ na bieg przedawnienia?
8. Opisz, jak ustala się początek biegu przedawnienia.
9. Opisz, jak ustala się koniec biegu przedawnienia.
10. Przyczyny i skutki zawieszenia biegu przedawnienia.
11. Przyczyny i skutki przerwania biegu przedawnienia.
12. Na czym polega prekluzja (terminy zawite)?
13. Wskaż podstawowe różnice między przedawnieniem a terminem zawitym.